

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Mbo-certificaten voor leven lang ontwikkelen

tussenrapportage t.b.v. advies SBB

Inhoudsopgave

1.	Verzoek advies mbo-certificaten 2017	3
1.1.	Inleiding en managementsamenvatting	3
1.2.	Aanleiding	4
1.3.	Adviesvraag	4
1.4.	Aanpak	5
	Eerste adviesvraag	6
	Tweede adviesvraag	7
2.	Eerste beeld van onderwijs en bedrijfsleven	9
2.1.	Samen in gesprek, veel behoefte aan informatie	9
2.2.	Voordracht van keuzedelen	9
2.3.	Aanpalende aandachtspunten	10
3.	Het vervolgtraject naar advisering	12
3.1.	Ontbrekende schakels	12
3.2.	Essentiële vraagstukken	12
3.3.	Vervolgstappen	13
	Bijlage 1: Adviesvraag	14
	Bijlage 2: Casusbeschrijvingen	18

1. Verzoek advies mbo-certificaten 2017

1.1. Inleiding en managementsamenvatting

In het niet-bekostigd onderwijs is het vanaf het studiejaar 2016/2017 mogelijk om werkenden en werkzoekenden arbeidsmarktrelevante keuzedelen van mbo-opleidingen te laten volgen. In juli 2016 bood SBB op verzoek van de minister een eerste serie keuzedelen aan waaraan mbo-certificaten verbonden kunnen worden. Naast dit aanbod leverde SBB een eerste verkenning van de mogelijkheden om delen van kwalificaties in aanmerking te laten komen.

Deze verkenning liep parallel aan een ex-ante beleidsevaluatie¹ in opdracht van de minister van OCW, met als doel te onderzoeken of het verbinden van mbo-certificaten aan delen van kwalificaties in het mbo bijdraagt aan scholing voor werkenden en werkzoekenden in het kader van een leven lang leren en ontwikkelen.

Aan de hand van de resultaten van dit onderzoek formuleerde de minister een tweede adviesvraag aan SBB, waarin zij vraagt om een tweede reeks keuzedelen en om een nadere verkenning van processen en criteria om aan delen van kwalificaties mbo-certificaten te kunnen verbinden.

SBB voert dit verzoek uit in samenwerking met de geledingen van NRTO, MBO Raad, vakbonden en VNO-NCW-MKB Nederland. Onderwijs en bedrijfsleven in sectorkamers is gevraagd een voordracht te doen voor arbeidsmarktrelevante keuzedelen in alle sectoren. Deze lijst voorzien zij van argumenten en arbeidsmarktvragestukken.

Daarnaast zijn verschillende gespreksgroepen bij elkaar geweest. Deze groepen waren samengesteld uit onderwijs en bedrijfsleven. Samen leveren zij informatie over arbeidsmarktvragestukken waar oplossingen voor gevonden kunnen worden in de mbo kwalificatiestructuur. In deze tussenrapportage wordt een schets gegeven van de diversiteit aan vragestukken.

Voor beantwoording van de adviesvragen van de minister van OCW onderneemt SBB nog de volgende activiteiten:

- Sectorkamers dragen arbeidsmarktrelevante keuzedelen voor waar de minister een certificaat aan kan verbinden (april-juni);
- Verdiepende gesprekken met onderwijs en bedrijfsleven, op zoek naar processen en criteria om delen van de kwalificatiestructuur in te kunnen zetten voor arbeidsmarktvragestukken in het kader van leven lang ontwikkelen (maart-mei);
- Opstellen van een advies over een tweede reeks van mbo-certificaten voor keuzedelen en van een voorbereidend advies om delen van kwalificaties in aanmerking te laten komen voor mbo-certificaten (mei-juni).

In deze tussenrapportage vindt u achtereenvolgens een korte schets van de aanleiding, informatie over de adviesvraag van de minister, een verslag van de eerste gesprekken met alle partijen, een opsomming van relevante vragestukken die naar voren komen tijdens het onderzoek en de stappen om te komen tot beantwoording van de adviesvraag.

¹ Ex-ante beleidsevaluatie invoering mbo-certificaten. ResearchNed, september 2016.

1.2. Aanleiding

De tijd dat men op basis van één opleiding een leven lang aan het werk is lijkt voorgoed voorbij. De arbeidsmarkt is volop in beweging. Oorzaken zijn divers: er zijn conjuncturele schommelingen, innovaties in diverse werkvelden, er is vraag naar verregaande specialisatie en er ontstaan combinaties van beroepen. Onder meer de toenemende digitalisering van alle beroepen en de ontwikkeling naar een digitale samenleving hebben een enorme impact. Banen verdwijnen erdoor en tegelijk moet iedereen digitaal vaardig zijn om te kunnen blijven functioneren in de maatschappij.

Met de vanzelfsprekendheid en het toenemend belang van leven lang leren en ontwikkelen voor ogen, ontstaat behoefte aan opleidingstrajecten die sneller aansluiten op de vraag uit branches en bij de specifieke situatie van werkenden en cursisten. Werkenden en werkzoekenden maken sneller gebruik van nascholing als het mogelijk is een erkend mbo-certificaat te behalen voor een deel van een mbo-opleiding waarmee zij hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten, is de verwachting op grond van de al genoemde ex-ante beleidsevaluatie.

Dit vraagt om effectieve scholingstrajecten of andere vormen van opleiden en ontwikkelen van vaardigheden. Er is behoefte aan opleidingstrajecten die nauw aansluiten op vragen uit verschillende branches en regio's. Aansluiten bij specifieke situaties van diverse groepen cursisten is belangrijk: werkenden hebben belang bij effectieve scholing, een passend aanbod van korte duur. Veel bij-, om- en nascholingstrajecten vinden plaats in specialistische cursussen en trainingen op maat, op externe scholingslocaties en in-company. In dit advies verkennen onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB op welke manier delen van de kwalificatiestructuur inzetbaar zijn voor bij-, om- en nascholingsdoeleinden.

Dit is één van de vraagstukken die de agenda rond leven lang leren en ontwikkelen meebrengt. Verschillende adviesorganen brachten en brengen advies uit over verschillende aspecten. De Onderwijsraad² adviseerde om de regio te benutten om de aansluiting van het middelbaar beroepsonderwijs op de arbeidsmarkt te versterken. Hervorm O&O-fondsen en stel een persoonlijk postinitieel scholingsbudget in. De SER adviseert op verzoek van minister Bussemaker over toekomstbestendig beroepsonderwijs om de terugloop van de bbl een halt toe te roepen³ en ontwikkelt samen met het kabinet en OESO een nationale skills strategie. Presentatie in april 2017. De commissie Verkenning vraagfinanciering mbo brengt in maart 2017 advies uit over de mogelijkheden voor vraagfinanciering in het kader van permanent leren. Door het thema van verschillende kanten te benaderen wordt duurzaam beleid ontwikkeld. De minister van OCW heeft in reactie op de adviezen van de Onderwijsraad en de SER aan de Tweede Kamer laten weten dat er in het mbo meer ruimte moet zijn voor maatwerk en innovatie. Landelijke kaders moeten daar dienend aan zijn. Haar adviesvraag aan SBB past in dit beleid.

1.3. Adviesvraag

Minister Bussemaker heeft aan onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB gevraagd (bijlage 1) welke mogelijkheden de kwalificatiestructuur van het mbo biedt om een antwoord op arbeidsmarkt-vraagstukken te geven. Is het mogelijk arbeidsmarkt-relevante delen van mbo-opleidingen te volgen die civiele waarde vertegenwoordigen voor werkenden en werkzoekenden en door onderwijs en bedrijfsleven gevalideerd zijn? Dit verzoek is een vervolg op de eerdere verkenning en advies dat SBB uitbracht aan de minister in de

² Vakmanschap voortdurend in beweging. Onderwijsraad, oktober 2016.

³ Advies Toekomstgericht beroepsonderwijs. Deel 1 Voorstellen ter versterking van de bbl. SER, oktober 2016.

zomer van 2016. Op basis van dit advies⁴ stelde de minister 33 keuzedelen vast waaraan een erkend mbo-certificaat verbonden kan worden.

In haar adviesvraag van november 2016 vraagt de minister aan SBB:

1. Lever een door onderwijs en bedrijfsleven gedragen advies voor een tweede reeks keuzedelen die in aanmerking komt voor het verbinding aan een mbo-certificaat. Voorzie elke voordracht van een toelichting waaruit blijkt dat het keuzedeel een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt heeft. Doel: vanaf het schooljaar 2017-2018 is het in elke sector mogelijk ervaring op te doen met mbo-certificaten voor keuzedelen.
2. Breng een voorbereidend advies uit over certificaten voor beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties met arbeidsmarktrelevantie en civiel effect. Vertrekpunt zijn relevante arbeidsmarkt- en scholingsbehoeften voor werkenden en werkzoekenden in deze sector. Toets het op te stellen proces en criteria bij verschillende kwalificaties. Voorzie het advies van een tijdpad voor invoering en hou rekening met de bevindingen van de ex-ante beleidsevaluatie certificaten mbo.

OCW geeft als kader voor de adviesaanvraag aan dat studenten (werkenden en werkzoekenden) in het niet-bekostigd onderwijs arbeidsmarktrelevante delen van mbo-opleidingen kunnen volgen, die kunnen worden afgesloten met een mbo-certificaat. Niet-bekostigde mbo-instellingen en het contractonderwijs van bekostigde mbo-instellingen kunnen studenten inschrijven voor een deel van een niet-bekostigde mbo-opleiding. De in de WEB vastgelegde waarborgen voor de kwaliteit van het onderwijs en de examinering blijven hierbij van toepassing. Een niet-bekostigde onderwijsinstelling mag alleen een keuzedeel aanbieden en hiervoor een mbo-certificaat uitreiken, als de instelling beschikt over de diploma-erkenning van een mbo-kwalificatie waaraan het betreffende keuzedeel is gekoppeld. Studenten die een bekostigde mbo-opleiding volgen, kunnen alleen een mbo-certificaat ontvangen als zij de opleiding zonder diploma verlaten en dit onderdeel behaalden. Dit moet dan wel een onderdeel zijn waaraan de minister een mbo-certificaat verbond.

Het verbinden van mbo-certificaten aan keuzedelen en delen van kwalificaties is primair bedoeld voor werkenden en werkzoekenden. Hieronder vallen 'herstarters' en 'doorstarters', zoals benoemd in de visie van de MBO Raad op een leven lang ontwikkelen. De eerste groep bestaat uit (jong)volwassenen die na verlaten van de opleiding werkloos zijn of slechts tijdelijk aan het werk komen. Doorstarters zijn werkenden die zich verder bekwamen via scholing om door te groeien of breder inzetbaar te zijn, al dan niet gesteund door hun werkgever.

De minister verzoekt om de uitkomsten van de ex-ante beleidsevaluatie met betrekking tot de invoering van mbo-certificaten mee te nemen. In deze evaluatie komt onder andere naar voren dat werkenden en werkzoekenden sneller gebruik maken van nascholing als het mogelijk is in een korte periode een erkend certificaat te behalen voor een deel van een mbo-opleiding waarmee zij hun kansen op de arbeidsmarkt uitbreiden.

1.4. Aanpak

Onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB onderschrijven de urgentie van het vraagstuk rondom een leven lang leren en ontwikkelen en de ambitie om te onderzoeken hoe de kwalificatiestructuur een oplossing voor arbeidsmarktvaartstukken kan bieden. De kwalificatiestructuur mbo leent zich er uitstekend voor om het

⁴ Certificaten voor onderdelen van de kwalificatiestructuur mbo. SBB, juli 2016.

leven lang ontwikkelen te faciliteren. Onderwijs en bedrijfsleven erkennen het maatschappelijk belang en de noodzaak van het vergroten van mogelijkheden voor een leven lang ontwikkelen. Zij hechten waarde aan leren van ervaringen en goede voorbeelden, waarbij in beeld brengen van kansen en mogelijkheden, naast knelpunten en onmogelijkheden een belangrijke factor in het advies van SBB vormen.

Het bestuur van SBB heeft de thema-adviescommissie Kwalificeren & Examineren verzocht de beantwoording van de adviesvraag voor te bereiden. Deze commissie raadpleegt op haar beurt de sectorkamers, die er voor kiezen deskundigen uit hun marktsegmenten te betrekken. Om tot een breed gedragen advies te komen is een begeleidingscommissie ingesteld met vertegenwoordiging uit de MBO Raad, NRTO, FNV en VNO-NCW/MKB-Nederland. Via bedrijfstakinggroepen van de MBO Raad, de marktgroep MBO van de NRTO, de commissie beroepsonderwijs van VNO-MKB (CBON) en het kolomoverleg van werknemersorganisaties zijn vertegenwoordigers uit onderwijs en bedrijfsleven uitgenodigd mee te praten.

Eerste adviesvraag

De vraag om een reeks arbeidsmarktrelevante keuzedelen voor te dragen ligt voor bij alle acht sectorkamers binnen SBB. Hierdoor zijn alle sectoren betrokken en uitgenodigd om in gesprek te gaan over de behoefte aan bij-, op- en omscholing binnen hun sector waarvoor een gecertificeerd keuzedeel mogelijk een oplossing biedt. Bovendien is dit de plaats waar binnen bedrijfsleven en onderwijs gezamenlijk tot een gedragen voordracht van keuzedelen komen: zij leveren het resultaat van een gezamenlijk standpunt over gebruiken van keuzedelen ter bevordering van een leven lang ontwikkelen. Elk voorgedragen keuzedeel wordt voorzien van een onderbouwing waaruit de scholingsvraag, arbeidsmarktrelevantie en doelgroep duidelijk wordt.

De eerste adviesvraag staat op onderstaande wijze op de agenda in sectorkamers:

1. Welke postinitiële scholingsvraagstukken spelen in uw sector, waarop keuzedelen een antwoord kunnen bieden?
2. Welke van de vastgestelde keuzedelen hebben in dat opzicht meerwaarde voor uw sector als zij certificeerbaar zijn voor werkenden en werkzoekenden?
3. Voor welke groep zijn keuzedelen naar verwachting relevant en welke geschatte omvang heeft deze groep (functiegroep, werkzoekenden, laag gekwalificeerden, etc.)?
4. Als er geen keuzedelen aanwijsbaar zijn: Waarom acht u het aanbod van keuzedelen mbo voor uw sector minder of niet bruikbaar voor bij-, om- of nascholing?

De minister wil het advies uiterlijk in juni 2017 ontvangen. Door dit tijdspad is het nodig dat de sectorkamers uiterlijk eind mei 2017 keuzedelen voordragen die in aanmerking komen voor het verbinden van een mbo-certificaat. In het bestuurlijk traject dat hierop volgt beoogt de minister de voorgedragen keuzedelen vast te stellen, zodat onderwijsinstellingen vanaf studiejaar 2017-2018 voor deze keuzedelen mbo-certificaten kunnen verstrekken.

De scope van de adviesvraag met betrekking tot de tweede reeks mbo-certificeerbare keuzedelen is begrensd. Onderstaande keuzedelen vallen buiten de scope van de adviesvraag:

- Generieke, doorstroom- en remediërende keuzedelen. Deze keuzedelen vallen onder latere besluitvorming over opschaling van certificaten na 2017-2018.
- Keuzedelen voor moderne vreemde talen. Het ministerie onderzoekt momenteel óf en onder welke condities het wenselijk is om hier certificaten aan te verbinden.
- Keuzedelen of onderdelen met wettelijke beroepsvereisten of branche-examens; ook hierover volgt op een later moment besluitvorming.

Tweede adviesvraag

De tweede adviesvraag is een vervolg op verkenningssessies over delen van kwalificaties die voor certificering in aanmerking komen. Deze sessies vonden in het voorjaar 2016 plaats voor een aantal sectoren en leverden aanknopingspunten op die in dit advies verder zijn uitwerkt. De voornaamste bevindingen van vorig jaar waren:

- *Behoeftte aan wettelijk erkend mbo-certificaat:* De behoefte aan bijscholing voor zittend personeel is divers en niet altijd gerelateerd aan de kwalificatiestructuur. Soms ligt die op het gebied van verbredende of verdiepende scholing - al dan niet verbonden aan een kwalificatieniveau, soms is behoefte aan bijscholing naar een hoger niveau. Vaak zijn beide vormen van scholing gewenst.
- *Civiel effect:* De behoefte aan een erkend mbo-certificaat (lees: het verwachte civiel effect van zo'n certificaat) wordt sterk bepaald door de context, de sector en de doelstelling van de scholingsvraag. Certificaten moeten landelijk herkenbaar zijn en de structuur van certificaten moet transparant zijn.
- *Niveau:* De vraag naar scholing voor eenheden wijst zeer sterk naar delen van kwalificaties op niveau 3 en 4 (delen van niveau 3 voor scholing van gediplomeerden op niveau 2 en van 4 voor gediplomeerden op niveau 3).
- *Aantal eenheden per kwalificatie:* In de meeste gevallen zijn 1 of 2 eenheden aan te wijzen. In sommige sectoren is een sterke behoefte om de gehele kwalificatie op te knippen in eenheden. In een aantal gevallen is de inhoud van de kwalificatie zo intern verweven dat er geen eenheden met afzonderlijke betekenis op de arbeidsmarkt aan te wijzen zijn.
- *Omvang:* De ambitie is om robuuste eenheden aan te wijzen. Soms is dat een hele kerntaak, soms overstijgt het de kerntaak (d.w.z. werkprocessen uit meerdere kerntaken vormen één eenheid). In een aantal gevallen maakt een onderdeel uit het generieke deel van de kwalificatie deel uit van de voorgestelde eenheid (bijv. Nederlands).

Voor deze tweede adviesvraag verspreidden de leden van de begeleidingscommissie een uitnodiging onder hun achterban om in gesprek te gaan. Hiermee zijn alle leden van de bedrijfstakgroepen van de MBO Raad en de marktgroep MBO van de NRTO, de commissie beroepsonderwijs van VNO-MKB en het kolomoverleg van werknemersorganisaties benaderd om met elkaar in gesprek te gaan over de inzet van onderdelen van de kwalificatiestructuur in relatie tot arbeidsmarkt vraagstukken, mogelijkheden en knelpunten. De eerste gespreksronde vond 3 februari plaats, een tweede ronde volgt op 10 maart. Deelnemers aan dit gesprek kwamen uit verschillende geledingen en uit diverse sectoren. Naast deze gespreksrondes vinden individuele gesprekken plaats en wordt aansluiting gezocht bij bijeenkomsten over leven lang leren en ontwikkelen die verschillende stakeholders organiseren. De MBO Raad en de NRTO organiseren in samenwerking met OCW op 7 maart de conferentie 'Certificaten, wat en hoe?'. De uitnodiging om over opleidingsvraagstukken in gesprek te gaan ligt ook voor bij de sectorkamers.

Uitgangspunt bij de gesprekssessies zijn onder andere:

- Aansluiten bij bestaande succesvolle initiatieven. Wat kunnen we leren van good practices? Welke adviezen leveren ze op?
- Arbeidsmarkt vraagstukken boven tafel halen en hoe het verbinden van certificaten aan onderdelen van kwalificaties mogelijk een oplossing vormt.
- Sterke bestaande structuren achterhalen (zoals branchekwalificaties) en onderzoeken of wettelijk erkende mbo-certificaten al dan niet meerwaarde hebben voor de sector.

De volgende vragen staan tijdens de gesprekssessies en bijeenkomsten op de agenda:

1. Zijn er in uw sector of branche voorbeelden te noemen van postinitiële scholing op basis van delen van een mbo kwalificatie? Zo ja: welke en voor welke groepen?

2. Heeft uw branche scholingsvragen voor werkenden en werkzoekenden die u mogelijk kunt oplossen met de mogelijkheid om aan delen van kwalificaties een mbo-certificaat te verbinden? Zo ja welke?
3. Uitgaand van de scholingsvragen die uw sector heeft: Wat is naar uw mening belangrijk bij inrichting van het proces om een certificeerbaar onderdeel van een kwalificatie aan te wijzen? Heeft u bijvoorbeeld aandachtspunten met betrekking tot de gewenste omvang van een onderdeel, het aantal of de afbakening van delen van kwalificaties?

2. Eerste beeld van onderwijs en bedrijfsleven

2.1. Samen in gesprek, veel behoefte aan informatie

Het belang van leven lang ontwikkelen en van flexibel opleiden spreekt aan. In diverse sectoren is veel interesse is om over het onderwerp in gesprek te gaan. Ook boven sectoraal staat het thema prominent op de agenda's van zowel onderwijs als bedrijfsleven. In verschillende sectorkamers is het denken over leven lang ontwikkelen een aandachtspunt in het jaarplan voor 2017.

De oproepen en informatie die de leden van de begeleidingsgroep in december verspreidden kreeg respons uit de sectoren metaal, techniek, installatietechniek, groen, watersport, horeca, dienstverlening, uitzendbranche, meubelindustrie en voeding. Aanmeldingen kwamen zowel uit onderwijsinstellingen als uit brancheorganisatie. Beide partijen hebben hun eigen invalshoeken. Brancheorganisaties leggen vraagstukken over bij-, op- en nascholing voor. Scholen delen ervaringen met samenwerking met bedrijfsleven en denken mee hoe zij ingebrachte arbeidsmarkt vraagstukken kunnen vertalen naar onderwijs op basis van onderdelen van de kwalificatiestructuur.

De behoefte aan informatie blijkt groot. Het gesprek over een leven lang leren en ontwikkelen staat nog in de kinderschoenen. De mogelijkheid om delen van kwalificaties in aanmerking te laten komen voor certificering roept veel uitvoeringsvragen op. Dit maakt duidelijk hoe belangrijk communicatie- en informatievoorziening is en brengt knelpunten in beeld. SBB heeft daarom een webpagina www.s-bb.nl/certificaten in ontwikkeling genomen, waar alle informatie over dit thema te vinden is.

2.2. Voordracht van keuzedelen

De voordracht van een nieuwe reeks keuzedelen past in de ontwikkeling die enkele jaren geleden ingezet is met de herziening van de kwalificatiestructuur. Keuzedelen zijn geïntroduceerd om meer maatwerk te kunnen realiseren, zowel op basis van bestaande elementen in de kwalificatiestructuur als op basis van sectorale innovaties of regionale economische specialisaties. Onderwijs en bedrijfsleven gaan daarom graag in op het verzoek van de minister en verwacht dat verschillende sectoren voordrachten doen.

Daarbij houden we voor ogen dat keuzedelen nog maar kort geleden zijn ingevoerd: met ingang van het huidige schooljaar 2016-2017. De ervaring in het werken met keuzedelen is nog beperkt. Sommige onderwijsinstellingen kiezen in deze fase voor een beperkte set keuzedelen, waarmee zij nu ervaring opdoen. Keuzedelen zijn een verplicht onderdeel van de beroepsopleiding maar tellen pas vanaf 1 augustus 2018 mee voor het diploma. Er is nog niet voor alle keuzedelen examenmateriaal beschikbaar. Voor sommigen is dat aanleiding om het verbinden van mbo-certificaten aan keuzedelen nog te vroeg te vinden: de uitvoering van keuzedelen levert al belangrijke vraagstukken op en goede besluitvorming is gebaat bij voldoende tijd.

Aan de andere kant zijn er al voorbeelden van keuzedelen die op vraag van het bedrijfsleven samen met onderwijsinstellingen uitgewerkt zijn of worden. Op dit moment wordt gedacht aan ontwikkeling van nieuwe keuzedelen die branche en onderwijs ook voor bijscholing van werkenden dermate kansrijk vinden dat zij deze gelijk zouden willen voordragen om er een mbo-certificaat aan te verbinden.

Een aandachtspunt is borging van de examinering van keuzedelen. De in de WEB vastgelegde waarborgen voor de kwaliteit van het onderwijs en de examinering zijn ook van toepassing op keuzedelen waaraan een mbo-certificaat wordt verbonden. De toetsing van de kwaliteit van het leerresultaat valt hiermee onder uitvoering van de onderwijsinspectie. Het toezicht van de Inspectie is op dezelfde manier vormgegeven.

2.3. Aanpalende aandachtspunten

De focus van de adviesvraag van minister Bussemaker is inhoudelijk. Wel constateren we dat vraagstukken opkomen over aanpalende onderwerpen. Zo vinden onderwijs en bedrijfsleven het belangrijk om te blijven waken op de samenhang van het stelsel voor zowel regulier beroepsonderwijs als voor permanent leren en ontwikkelen. In wet- en regelgeving wordt geen onderscheid gemaakt tussen doelgroepen, maar mbo-certificaten zijn in het stelsel geïntroduceerd met het oog op de specifieke doelgroep werkenden en werkzoekenden. De adviesvraag van de minister roept aan onderwijszijde aanpalende aandachtspunten op, bijvoorbeeld over het effect op het gedrag van jongeren van de introductie van mbo-certificaten die bedoeld zijn voor werkenden en werkzoekenden. Hoe voorkomen we 'misbruik' van certificaten voor het reguliere beroepsonderwijs?

Roc's verschillen in de mate waarin zij niet-bekostigd opleiden (via contractafdelingen). De mate waarin zij ervaring hebben met bedrijfsopleidingen of andere maatwerktrajecten voor werkenden en werkzoekenden zijn daardoor aanzienlijk. Hierdoor is voor sommige onderwijsinstellingen het aanbieden van niet-bekostigde trajecten organisatorisch (nog) niet haalbaar zonder veel voorwerk. Ook wordt de vraag gesteld of docenten voldoende voorbereid zijn. Een aantal keuzedelen omvat nieuwe kennis en vaardigheden voor de markt. Als de markt deze kennis en vaardigheden niet beheerst, welke docent beheerst ze dan wel? Bedrijfsleven en onderwijs zoeken hier samen naar oplossingen om elkaar te versterken.

Ook vanuit de arbeidsmarkt komen vraagstukken op. In een aantal branches bestaat een sterke structuur met groot civiel effect. De meerwaarde van wettelijke erkende certificaten is in zo'n geval een relevante vraag. Ook komen vragen op over instroomvereisten aan certificaat-gerichte trajecten. Uit eerdere verkenningssessies bleek dat in sommige kwalificaties geen delen aan te wijzen zijn met een zelfstandige betekenis voor de arbeidsmarkt. De werkprocessen binnen een kwalificatie zijn zo met elkaar verweven dat zij los van elkaar geen meerwaarde leveren, tenzij het kwalificatiedossier eerst een nieuwe indeling krijgt.

De eerste gespreks sessie bracht diverse, urgente arbeidsmarkt vraagstukken naar voren. Voorlopig delen we deze vraagstukken als volgt in:

1. Verandering van wettelijke beroepsvereisten
2. Moeilijk vervulbare vacatures
3. Noodzaak tot bijscholing door maatschappelijk en / of technische ontwikkelingen in het beroep
4. Leermeesters en docenten tekorten
5. Veranderende inhoud beroep ten opzichte van een aantal jaar geleden
6. Arbeidsmarkt mobiliteit tussen sectoren binnen één branche.

In bijlage 2 zijn voorbeelden beschreven bij deze arbeidsmarkt vraagstukken. Met een aantal branches onderzoeken wij hoe representatief de casussen zijn en verdiepen wij ze om onderliggende processen en criteria zichtbaar te maken om delen van kwalificaties voor certificering in aanmerking te laten komen.

Het verbinden van mbo-certificaten aan delen van kwalificaties kan effect hebben op de marktpositie van particuliere aanbieders. Sommige aanbieders bieden nu al opleidingen aan die nagenoeg gelijk zijn aan de inhoud van keuzedelen of delen van kwalificaties. Een aantal particuliere aanbieders bezit echter geen

diploma-erkenning voor een volledige kwalificatie en mogen dan ook geen mbo-opleidingen of delen daarvan aanbieden. Zij kunnen bij OCW een diploma-erkenning aanvragen, maar willen niet altijd de volledige mbo-opleiding aanvragen.

De begeleidingscommissie heeft bijzondere aandacht voor de mogelijkheid om certificaten te verbinden aan opleidingstrajecten voor doelgroepen zonder startkwalificatie. Dat kan heel wenselijk zijn, om deze mensen de mogelijkheid te bieden zich alsnog bij te scholen tot een volledig diploma of delen daarvan. Voor deze mensen is een succeservaring door het behalen van een certificaat een goede stimulans voor verdere scholing óf het vergroten van hun kans op deelname aan het arbeidsproces.

3. Het vervolgtraject naar advisering

3.1. Ontbrekende schakels

Op basis van de tot nu toe verzamelde informatie heeft SBB het initiatief genomen om de informatievoorziening met betrekking tot keuzedelen waaraan een mbo-certificaat verbonden wordt verder te verbeteren. De eerste reeks keuzedelen waaraan een mbo-certificaat is verbonden staan gepubliceerd op de website www.s-bb.nl/certificaten.

Er is nog niet bij alle betrokkenen helderheid over het al dan niet aanbieden van deze keuzedelen (en op termijn delen van kwalificaties). Onderwijsinstellingen zijn niet verplicht om mbo-certificaten aan te bieden. Dit blijft een keus die de onderwijsinstelling zelf afweegt. Afstemming met omliggende stakeholders speelt een belangrijke rol in deze keuze.

Nog niet met alle branches is contact geweest over de adviesvragen van de minister. De sectorkamers hebben de adviesvraag geagendeerd, maar terugkoppeling van resultaten is in deze fase nog niet bij alle sectorkamers mogelijk geweest. De voorbeeldcasussen die naar voren kwamen, waarvan een deel zeer urgent is, vragen om verdere verdieping en onderbouwing van de zelfstandige betekenis van de betreffende keuzedelen voor de arbeidsmarkt. Het gaat dan bijvoorbeeld om de geschatte omvang van de doelgroep, het doel van de bij- of opscholing en de verwachte civiel effect op de doelgroep.

In diverse branches bestaat een sterke branchekwalificatiestructuur met groot civiel effect. Er is behoefte aan een inventarisatie van branchekwalificatiestructuren, om nadere informatie te verzamelen of en waarom mbo-certificaten wenselijk zijn of niet.

3.2. Essentiële vraagstukken

De aard en inhoud van de kwalificatiestructuur lenen zich goed voor brede toepassing en een leven lang ontwikkelen. Onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB willen een goed beeld krijgen van de verschillende doelgroepen en hun opleidingsbehoefte. Voor welke vraagstukken is het mogelijk om een antwoord te vinden met mbo-certificeerbare opleidingstrajecten op basis van de kwalificatiestructuur?

Dit geeft ook antwoord op de vraag in hoeverre de mogelijkheid om aan een deel van een kwalificatie in een mbo-certificaat te verbinden meerwaarde biedt voor die opleidingsbehoefte. Het verbinden van een mbo-certificaat leidt tot toename van de complexiteit van het vraagstuk. Daardoor wordt veel tijd besteed aan het vraagstuk van de certificaten, terwijl het gesprek naar de mening van onderwijs en bedrijfsleven eerst en vooral moet gaan over leven lang ontwikkelen en de benutting van de kwalificatiestructuur daarvoor.

De derde vraag gaat over de te verwachten gevolgen van het inzetten van keuzedelen, ontwikkeld voor de doelgroep starters en beginnende beroepsbeoefenaren, voor een groep van her- of doorstarters. Een vakvolwassen beroepsbeoefenaar kiest een opleiding op basis van een gerichte behoefte, terwijl een jongere een keuzedeel kiest als één van de onderdelen in de beroepsopleiding. Een keuzedeel kan op papier hetzelfde zijn, maar het startpunt om te leren is voor een werkende of werkzoekende anders dan voor een jongere. Er moet altijd ruimte blijven om recht te doen aan verschillen tussen lerenden, net als aan de borging van kwaliteit.

Onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB zijn ervan overtuigd dat elementen in de kwalificatiestructuur dienstbaar kunnen zijn voor postinitieel onderwijs aan werkenden en werkzoekenden. In diverse branches is nadrukkelijk de behoefte uitgesproken om met die elementen aan de slag te gaan, omdat deze voor hen problemen kan oplossen. SBB wil de arbeidsmarkt optimaal bedienen, maar wil tegelijk voorkomen dat het benutten van die elementen de waardevolle structuur voor het middelbaar beroepsonderwijs uitholt.

Mogelijk onderdeel van de oplossing kan zijn: zoveel mogelijk gebruik maken van de mogelijkheden die de structuur nu al biedt: door vormgeving van keuzedelen. Dat zijn afgeronde en aan de voorkant geborgde eenheden. Soms zijn dat omvangrijke keuzedelen, die overeenkomen met de inhoud van een profieldeel uit een kwalificatiedossier. De voorwaarden die de minister bij haar adviesvraag stelt ten aanzien van overlap met onderdelen van een (andere) kwalificatie, generieke onderdelen Nederlands, rekenen, Engels en loopbaan & burgerschap, mogen deze oplossing niet in de weg staan.

3.3. Vervolgstappen

De vraagstukken rondom delen van kwalificaties zijn zo ingewikkeld, dat onderwijs en bedrijfsleven de tijd willen nemen die nodig is voor het zorgvuldig beantwoorden van de adviesvraag van minister Bussemaker. De verwachting is dat hiervoor de maand juni onmisbaar is, zodat oplevering van het advies mogelijk een maand later volgt dan gevraagd wordt.

Uit de ex-ante beleidsevaluatie blijkt dat risico's ingeperkt blijven zolang we voorzichtig tot invoering van mbo-certificaten overgaan. Onderwijs en bedrijfsleven waarschuwen ervoor om niet in een stelseldiscussie terecht te komen, als gevolg van het feit dat de gesprekken over leven lang leren veel vragen oproepen rondom studierendement, diplomawaarde, bekostiging, vsv en dergelijke. SBB benadrukt de complexiteit van het thema en vindt het haar verantwoordelijkheid om dat duidelijk te maken.

De komende maanden staan er nog een aantal vervolgstappen gepland om te komen tot beantwoording van de beide adviesvragen van de minister van OCW. De eerste daarvan is de voordracht door sectorkamers van arbeidsmarktrelevante keuzedelen waar de minister een mbo-certificaat aan kan verbinden. Sectorkamers besluiten hierover uiterlijk in hun bijeenkomsten van mei en juni 2017, zodat ze allemaal de gelegenheid hebben om hun achterbannen te raadplegen en de gevraagde onderbouwing van arbeidsmarktrelevantie te realiseren.

De tweede stap is het voeren van verdiepende gesprekken met bedrijfsleven en onderwijs uit verschillende sectoren. Enerzijds de sectoren waarvan informatie over de behoefte aan bij-, op- en omscholing nog ontbreekt, anderzijds sectoren met urgente arbeidsmarkt vraagstukken, waarbij verdere onderbouwing van scholingsvraagstukken aan de orde is. Langs die weg gaan we samen op zoek naar randvoorwaarden, processen en criteria om delen van de kwalificatiestructuur in te kunnen zetten voor arbeidsmarkt vraagstukken in het kader van leven lang ontwikkelen.

De inbreng van ervaringsdeskundigen uit onderwijs en bedrijfsleven zal in maart en mei worden besproken door de thema-adviescommissie Kwalificeren & Examineren. De derde stap is dan het opstellen van een advies over een tweede reeks keuzedelen en van een voorbereidend advies over mbo-certificaten voor delen van kwalificaties. Daarbij zal ook een voorstel worden gedaan voor een tijdspad voor invoering.

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

16 00547

Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
T.a.v. de heer T. Heerts en de heer M. van Straalen,
Postbus 7259
7201 AG ZOETERMEER

Middelbaar Beroeps

Onderwijs
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

M.J.E. Jansen
T +31 6 21 22 49 85
m.j.e.jansen@minocw.nl

Onze referentie

1083365

Datum **14 NOV. 2016**

Betreft Verzoek advies certificaten mbo 2017

Geachte heer Heerts en Van Straalen,

Op basis van uw advies van 1 juli 2016 heb ik een eerste reeks van 38 keuzedelen vastgesteld waarvoor onderwijsinstellingen vanaf 1 oktober 2016 certificaten kunnen verstrekken (Staatscourant 2016, nr. 50654). Graag ontvang ik in het voorjaar van 2017 uw vervolgadvis voor certificaten mbo. Dat vervolgadvis bestaat uit een tweede reeks van certificaten voor keuzedelen en een advies over het proces en de criteria voor certificaten voor beroepsgerichte onderdelen.

Achtergrond adviesaanvraag

Het belang van leven lang leren neemt de komende jaren alleen maar toe. Ontwikkelingen als globalisering, robotisering en technologische innovaties vragen om een beroepsbevolking die in staat is met veranderingen om te gaan. Wie een diploma heeft behaald is klaar om te starten op de arbeidsmarkt, maar om inzetbaar te blijven is het noodzakelijk dat iedereen zich blijft ontwikkelen. Om het voor volwassenen aantrekkelijker te maken zich tijdens de arbeidsloopbaan te blijven ontwikkelen, moet het onderwijs beter aansluiten bij de behoeften van het individu en de vereisten van de arbeidsmarkt. De mogelijkheid om, in het niet-bekostigde onderwijs¹ arbeidsmarktrelevante delen van mbo-opleidingen te kunnen volgen die kunnen worden afgesloten met een certificaat, draagt hieraan bij.

Hoofdpunten uit adviesaanvraag

Voor 1 juni 2017 ontvang ik graag uw advies waarin u ingaat op de volgende twee onderdelen:

1 Advies over een tweede reeks van certificaten voor keuzedelen

Voor studiejaar 2017-2018 heb ik voor ogen dat in alle sectoren ervaring opgedaan kan worden met certificaten voor keuzedelen. Graag wil ik uw door

¹ Een onderwijstraject gericht op het behalen van een meer certificaten komt niet in aanmerking voor publieke bekostiging. Het bekostigd onderwijs blijft gericht op het behalen van een mbo-diploma; alleen bij uitval kan een student een certificaat ontvangen, als hij het betreffende onderdeel heeft behaald.

onderwijs en bedrijfsleven gedragen advies over een tweede reeks van arbeidsmarktrelevante keuzedelen waaraan een certificaat verbonden kan worden. Na ontvangst van uw advies zal ik met een ministeriële regeling de tweede reeks keuzedelen vaststellen waarvoor onderwijsinstellingen vanaf studiejaar 2017-2018 certificaten kunnen verstrekken.

Onze referentie
1083365

2 Voorbereidend advies over certificaten voor beroepsgerichte onderdelen

Voor werkenden en werkzoekenden kunnen, naast verdiepende en verbredende keuzedelen, ook beroepsgerichte onderdelen van de kwalificatie relevant zijn voor op- of bijscholing. Met uw brief van 1 juli 2016 heeft u een eerste verkenning opgeleverd van de inrichting van het proces en de criteria om te komen tot certificaten voor beroepsgerichte onderdelen. U stelt daarbij voor om het op te stellen proces en de criteria te toetsen bij verschillende kwalificaties in verschillende sectoren en bij de verschillende opleidingsniveaus. Ik ontvang graag uiterlijk 1 juni 2017 een uitwerking van dit advies, vergezeld van een tijdspad voor invoering. Ik verzoek u om als uitgangspunt te hanteren dat in studiejaar 2018-2019 de eerste certificaten voor beroepsgerichte onderdelen kunnen worden verstrekt. Dit biedt de nodige tijd voor aanpassingen van de administratieve systemen zodat de verstrekte certificaten geregistreerd kunnen worden in BRON en het diplomaregister.

Verder verzoek ik u om bij uw advies rekening te houden met de bevindingen van de ex ante beleidsevaluatie certificaten mbo (ResearchNed, juli 2016).

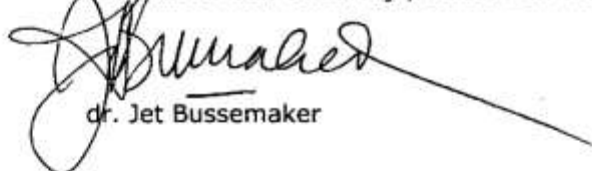
Over de verdere opschaling van certificaten en eventuele aanvullende maatregelen ter beheersing van onbedoelde effecten neem ik later een besluit. Bij mijn besluit betrek ik de stakeholders en maak ik tevens, voor zover relevant, gebruik van de nog op te leveren aanbevelingen van commissie verkenning vraagfinanciering MBO en het rapport van de SER over post initiële scholing.

Tot slot

Graag verzoek ik u om uw beide adviezen uiterlijk 1 juni 2017 op te leveren, met een tussenrapportage op 1 maart 2017. In de bijlage bij deze brief treft u een nadere toelichting op mijn verzoek aan.

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

1. Tweede reeks keuzedelen voor certificaten voor 2017-2018

Voor de tweede reeks keuzedelen voor certificaten worden de volgende criteria gehanteerd:

- Alleen volledige keuzedelen komen in aanmerking voor het hieraan verbinden van een certificaat.
- Elk door SBB voorgedragen keuzedeel dient te worden voorzien van een toelichting waaruit blijkt dat dit keuzedeel een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt heeft, zodat inzichtelijk wordt gemaakt op welke wijze werkenden door het betreffende keuzedeel beter worden toegerust op veranderende beroepsvereisten dan wel breder inzetbaar worden.
- Het gaat om keuzedelen uit verschillende sectoren, zodat in elke sector ervaring opgedaan kan worden.

Aandachtspunten:

- Een aantal keuzedelen komt niet in aanmerking voor de tweede reeks voor 2017-2018: keuzedelen gericht op de generieke onderdelen (Nederlandse taal, rekenen, Engels, Loopbaan & Burgerschap), remediërende keuzedelen en doorstroomkeuzedelen mbo-hbo. Hierover worden later besluiten genomen, in samenhang met besluitvorming over verdere opschaling van certificaten na 2017-2018.
- Bij door SBB voorgedragen keuzedelen die een grote overlap kennen met een beroepsgericht onderdeel van een (andere) kwalificatie, wordt een besluit over vaststelling genomen na het besluit over het tweede advies over de aanpak voor certificaten voor beroepsgerichte onderdelen, zodat een samenhangende aanpak blijft gewaarborgd.
- In het geval een door SBB voorgedragen keuzedeel wettelijke beroepsvereisten bevat en/of een duidelijke verwantschap kent met de inhoud van branche-examens of branchecertificaten, wordt dit voorafgaand aan de oplevering van het definitieve advies aan de directie MBO gemeld, zodat een analyse kan plaatsvinden van mogelijke risico's op onbedoelde negatieve effecten en van de wijze waarop deze risico's geminimaliseerd kunnen worden. Deze analyse zal worden betrokken bij het te nemen besluit over het verbinden van een certificaat aan het voorgedragen keuzedeel.
- Dit najaar zal OCW nagaan of en onder welke condities het wenselijk is om aan de 13 keuzedelen die de Moderne Vreemde Talen betreffen een OCW-certificaat te verbinden. SBB zal vervolgens worden geïnformeerd over de uitkomsten hiervan, zodat deze informatie betrokken kan worden bij het advies over de tweede reeks keuzedelen.

2. Advies proces en criteria voor certificaten voor beroepsgerichte onderdelen

Mede gebaseerd op de verkenning van SBB van 1 juli 2016 zijn de volgende uitgangspunten geformuleerd voor het proces en de criteria voor certificaten voor beroepsgerichte onderdelen van kwalificaties:

- Vertrekpunt voor de te formuleren eenheden zijn relevante arbeidsmarkt- en scholingsbehoeften voor werkenden en werkzoekenden die in deze sector werkzaam (willen) zijn.

- De geselecteerde set van beroepsgerichte kwalificatie-eisen waaraan een certificaat verbonden kan worden dient:
 - een zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt te hebben;
 - herkenbaar te zijn voor een breed scala aan werkgevers en werksituaties;
 - uitvoerbaar te zijn voor onderwijsinstellingen.

Onze referentie
1083365

Aandachtspunten:

- Het advies bevat een voorstel voor het aggregatieniveau voor clustering van de relevante beroepsgerichte kwalificatie-eisen (op het niveau van kerntaken, werkprocessen, kennis, etc.).
- Het op te stellen proces en de criteria worden getoetst bij verschillende kwalificaties in verschillende sectoren en bij de verschillende opleidingsniveaus. Deze proef-eenheden van geselecteerde sets van beroepsgerichte kwalificatie-eisen worden, voorzien van een toelichting op de zelfstandige betekenis op de arbeidsmarkt, toegevoegd aan het advies.
- Het advies wordt voorzien van een voorstel voor het tijdpad van invoering.
- In het advies wordt opgenomen op welke wijze rekening is gehouden met de bevindingen van de ex ante beleidsevaluatie certificaten mbo.

Bijlage 2: Casusbeschrijvingen

Voorbeeld van 1: De wettelijke beroepsvereisten van een beroep veranderen

Arbeidsmarktvragestuk installatiemonteurs

Installatiemonteurs hebben per 1 januari 2019 te maken met nieuwe wet- en regelgeving. Om ongelukken met koolmonoxide te voorkomen, mogen straks alleen erkende bedrijven met vakbekwaam personeel cv-ketels en warmwatertoestellen op gas aanleggen en onderhouden. Dat geldt ook voor de buizen voor luchttoevoer en rookgasafvoer. Dat komt vanaf 2019 in de wet. Onder de wet kunnen verschillende erkenningsregelingen vallen met eisen aan bedrijven en personeel.

Minister Blok verwacht dat de wettelijke verplichting vanaf 2019 van kracht kan worden. De tussenliggende tijd is nodig voor de wetgeving, het opzetten van erkenningsregelingen, het verbeteren van de kwaliteitsbewaking door bedrijven en het bijscholen van monteurs. In de branche zijn ongeveer 18.000 installatiebedrijven actief met 34.000 monteurs; 12.000 bedrijven zijn eenmanszaken.⁵

Zo'n 20.000 tot 30.000 monteurs zijn laag gekwalificeerd: zij behaalden een LTS diploma of niveau 2. Om arbeidsmarktgekwalificeerd te blijven is na invoering van de nieuwe wetgeving bijscholing noodzakelijk. Deze bijscholing kan op basis van delen uit de kwalificatie Eerste monteur woning (crebo 25349) plaatsvinden, mits de aangewezen werkprocessen met de door de branche gewenste kennis en vaardigheden aangeboden wordt. Naast genoemde kwalificatie zijn er nog aanverwante kwalificaties waar het onderdeel koolmonoxide van toepassing is.

Bovenstaand vraagstuk heeft duidelijk urgentie. Een hele beroepsgroep krijgt te maken met nieuwe wet- en regelgeving waardoor zij zich verplicht bij moeten scholen om in het werkveld aan de slag te blijven. Verder onderzoek en gesprek staat gepland.

Voorbeeld van 2: Werkgevers kampen met moeilijk vervulbare vacatures

Arbeidsmarktvragestuk: tekort aan verplegend personeel in verpleeghuizen in de Randstad.

In de Randstad is een schrijnend tekort aan gekwalificeerd personeel in diverse typen verpleeghuizen. Tegelijkertijd is er grote werkloosheid onder Helpenden zorg en welzijn, niveau 2. Met een specifiek pakket werkprocessen uit niveau 3 is laatstgenoemde groep snel inzetbaar om het tekort in de verpleeghuizen op te vangen. Het gaat met name om de werkprocessen rond persoonlijke verzorging, eventueel aangevuld met het verstrekken van medicatie.

Voorbeeld van 3: Algemene maatschappelijke en/of technische ontwikkelingen maken dat (oudere) werknemers bijgeschoold moeten worden

Algemeen arbeidsmarktvragestuk:

Uit bijna alle sectoren vangen wij een soortgelijk geluid op: de wereld verandert. Dit vraagt andere vaardigheden dan alleen beroepsspecifieke. Veel gehoorde geluiden:

- Medewerkers hebben meer 'inzicht' nodig en moeten leren naar het geheel te kijken in plaats van uitsluitend naar de eigen taak (integraal denken). Bijvoorbeeld: een cv-ketel monteren is de

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/12/19/kabinet-neemt-maatregelen-tegen-ongelukken-met-koolmonoxide>

opgedragen taak, de medewerker met overzicht en inzicht overziet de (mogelijke) gevolgen van zijn werk en controleert daar op.

- Digitale vaardigheden: medewerkers in de zorg moeten voldoende digitaal vaardig worden in het kader van het kunnen bieden van zorg op afstand.

Voorbeeld van 4: Behoefte aan vakmensen die het vak kunnen overbrengen

Arbeidsmarktvragestuk: praktijkopleiders en assessoren

In alle branches waar werken en leren voorkomt vind je praktijkopleiders en examinering op de werkvloer. Praktijkopleiders en assessoren worden nu vaak informeel opgeleid. Door veranderende maatschappij en onderwijsvoorwaarden, ontstaat in diverse branches de behoefte aan meer gekwalificeerde praktijkopleiders en assessoren.

De kopopleiding Praktijkopleider niveau 4, crebo 25487, is geschikt om in bovenstaande behoefte te voorzien. Voor het begeleiding van de leerling vormen de werkprocessen B1-K1-W1/2/4/W5, B1-K2-W2/3/6 een goed pakket om de praktijkopleider bij te scholen. Voor de assessor/examinator kunnen de werkprocessen B1-K1-W4 en B1-K2-W5 een waardevol pakket vormen.

Voorbeeld van 5: Het beroep is veranderd t.o.v. een aantal jaren geleden

Veranderingen in het beroep van doktersassistent

Triage is een belangrijk onderdeel geworden in het takenpakket van de doktersassistent. Assistenten die een aantal jaren geleden gediplomeerd zijn hebben dit onderdeel niet gehad in hun initiële opleiding. Een certificeerbaar keuzedeel 'Triage' zou in deze scholingsbehoefte kunnen voorzien.

Voorbeeld van 6: De arbeidsmarktontwikkelingen vragen om mobiliteit binnen en tussen sectoren

Arbeidsmarktvragestuk in de maritieme sector

Actueel arbeidsmarktvragestuk in deze sector: momenteel vallen er veel ontslagen in de scheepsbouw. De 'Super Yacht' bouw kampt juist met enorme tekorten aan geschikt personeel. Overstappen van scheepsbouw naar superyacht bouw is minder eenvoudig dan het misschien lijkt, omdat er geheel andere eisen aan de afwerking van beide scheepstypen gesteld worden. De lastnaad van een groot vrachtschip mag best zichtbaar zijn, terwijl bij een superjacht elke naad volledig weggewerkt wordt. Ook het interieur van beide schepen vragen een ander afwerkingsniveau.

- De scheepsbouwers kunnen met gerichte bijscholing aan de slag in de superjacht bouw. De sector is bekend met schommelingen in marktfragen. Als de vraag weer kantelt en er meer scheepsbouwers gevraagd worden, geldt hetzelfde principe en kan de superjacht bouwer zich laten bijscholen om scheepsbouwer te worden.
- Aantallen: momenteel > 1.000 ontslagen in de scheepsbouw, aantal is groeiende. Tekorten superjacht bouw: > 500, aantal is groeiende.
- Good practice: Hiswa werkt samen met Friese Poort in Sneek (en STC in Rotterdam). Zij werken in een gezamenlijke RIF aanvraag de gewenste opleiding uit. Friese Poort biedt de opleiding nu al modulair aan. Elke module duurt maximaal een half schooljaar en wordt zowel in de BOL als de BBL variant aangeboden. Dit biedt de mogelijkheid voor werkenden en zij instromers in de branche om alleen die module te volgen waarmee hij zij arbeidsmarktrelevantie verhoogt.